

Comedien inpromptu, i en akt. Efter
Poisson och Jünger. Af samma hand
som g...

Altén, Mårten,

1700-1829 81 Fa Br.

ALTEN, M

Ex. A

COMEDIEN INPROMPTU,

Vitt. Lu.
Drama
(134)

1700-1829

I

EN AKT.

EFTER POISSON och JÜNGER.

Af

Samma hand som gifvit det misfölyckade

Trollet.

STOCKHOLM,

Tryckt hos HENRIK AND. NORDSTRÖM, 1798.

PERSONERNE:

GREFVEN.

GREFVINNAN.

FRÖKEN SOPHIA, deras Dotter.

BARON LILJENDAL, den äldre.

BARON LILJENDAL, den yngre.

NICLAS, hans Betjent.

LISA, Frökens Kammarpiga.

MÅRTEN, en gammal Betjent hos
Grefven.

COMEDIEN INPROMPTU.

*Scenen är et stort och öpet lusthus på
Grefvens landtegendom.*

FÖRSTA SCENEN.

MÅRTEN och LISA.

LISA. Nå? hur är det? Har du
fått veta något?

MÅRTEN. Ja visst har jag det!
(förtroligt) Hvad menar hon väl? Åtta
blanka dukater har han i pungen, utom
silfverpengar!

LISA. Hvem? Herrn, eller betjenten?

MÅRT. Betjenten, Jungfru Lifa, be-
tjenten! Åtta dukater af bara rena gul-
det ä' rara pengar i våra tider!

LISA. Åh! han är inte klok! Hvem
bryr sig om betjenten?

MÅRT. Är inte betjenten henne
närmast? Eller gör hon speculation på
herrn ockfå?

LISA. Dit gamla fårhufvud!

MÅRT. Hon är ändå alltid så rolig,
hon få! —

LISA. Säg mig, hur ser den där
herrn ut på närmare håll?

MÅRT. Han såg aldeles inte ut.

A

LISA.

LISA. Aldeles inte?

MÅRT. Nej. Han var utgången. Men betjenten — det var karl at se ut, det, skall hon tro!

LISA. Har du heller inte kunnat få veta, hur han heter?

MÅRT. Åh jo, de kallade honom munfjör Niclas.

LISA. Din dumma Mårtens gås! Hvem frågar efter betjenten?

MÅRT. Ja få! hon vil veta hvad herrn heter? Ja, det vet jag inte sjelf.

LISA. Men säg mig, hvarföre skickade jag dig då til värdshuset?

MÅRT. Sa' hon inte, at jag skulle göra bekantkap med den främmande herrns betjent?

LISA. Ja visst.

MÅRT. Och jag skulle dricka et glas vin med honom?

LISA. Det ockfå.

MÅRT. Jag har ärligt gjort bägge delarne.

LISA. I fynnerhet hvad vinglaset angår, kan jag tänka. — Men har jag inte ockfå sagt honom, at han skulle leta ur betjenten något smått, som vi ville veta.

MÅRT. Ja, men at leta ur folk någonting — det må vara smått eller stort — det

— det är inte så lätt som hon tror, det. Jag stötte väl på honom så godt jag kunde, men han ville inte svinga ut, inte. Den där Patron var så slug som jag, han; och utan tvifvel hade hans herre gett honom en dylik commissiön. Så snart jag märkte det, lög jag för honom alt hvad jag kunde. Han sparde inte, han heller, kan jag tänka — och på det viset ha vi ljugit hvarann så fulla, at det var lust och glädje at höra på.

LISA (*med ironie.*) Det tillstår jag var rätt fint gjordt af herr Mårten!

MÅRT. Kanske jag skulle häldre ha låtit narra ur mig alt hvad jag visste?

LISA (*som förut.*) Åh bevars! då hade han blifvit altför slug!

MÅRT. Ja, jag skulle tro det, jag också.

LISA. Men lät mig ändå höra för ro skull hvad den där betjenten sagt honom för godt. Det tör väl vara något däribland, som man kan begagna sig af.

MÅRT. Hon må gärna begagna sig af altihop, min föta Lisa; men jag vet aldrig et ord af alt hva' han sa'.

LISA. Aldrig et ord?

MÅRT. Så fant jag heter Mårten! Ty, ser hon, så länge han talte, stude-
rade jag imedlertid på en ny lögn, som

jag ville tratta i honom, när han slutade — och derföre har jag inte hört det minsta af alt hvad han lög för mig.

LISA. Det måtte ha varit en förträfflig discours!

MÅRT. Men vinet var ändå bättre; och när det smakar mig, få frågar jag inte stort efter discoursen.

LISA. Och pengarne, som jag gaf honom, ä' då aldeles kastade i sjön?

MÅRT. Nej, förlåt mig det, Jungfru Lifa! Gamla Mårten är ingen narr, han inte! Han kastar inga pengar i sjön. Här i bröstfickan ligger hela Riksdalersfedeln ännu aldeles orörd.

LISA. Så? och vinct?

MÅRT. Det har munfjör Niclas betalt! Det är det bästa af altihop! Om jag ingenting fått veta, få har det heller inte kostat mig något. Således har jag för mina underrättelser betalt jämnt få mycke, som de äro värda. Men at munfjör Niclas har åtta dukater i pungen, det har sin fullkomliga riktighet. Jag har fett dem med mina egna ögon — Nå, Jungfru Lifa, om hon en ann' gång ock få behöfver en spion för några tolffkillingar, så står jag til tjenst. (*Går.*)

ANDRA SCENEN.

LISA, (*allena.*)

Nå det är fant, den som inte vet bättre än skicka en täcken Jöns i sådana ärender, så förtjenar han at bli narrad. — Åtta dukater har betjenten i sin pung? Däraf skulle man åtminstone kunna sluta, at herrn inte juft är så fattig — och i våra fördärfvade tider är det en hufvudsak. (*Hon ser sig omkring.*) Om jag inte bedrar mig — så ser jag våra irrande Riddare här borta i trädgården. Riktigt! — Se bara, hur tätt de krypa utmed häckarne! hur de lura! — Jag vil inte skräma bort er, mina skygga foglar! Ni ska gärna få sjunga i fred för mig! Kanske jag af er fång kan höra hvad Ni är för slags foglar. Af fjädrarna kan jag inte dömma något; de ä' mycke vanliga. — Det ser ut, som de ville smyga sig hitåt. — Hvar gömmer jag mig i hastighet? — Jo, se där, bakom den där busken. (*går.*)

TREDJE SCENEN.

UNGE BARONEN och NICLAS, (*båge i öfverräckar.*) LISA (*gåmd.*)

NICL. Men säg mig, nådi' herre, hur länge skall nu det här lefnadsfättet vara?

A 3

UNGE

UNGE. BAR. Hur länge? Din narr! tils det blir flut. — Kommer du åter igen med dina fördömda moraler? Du vet ju at tække inte hjelper mig.

NICL. Sant nog, nådi' Herre! Men då och då en liten välment påminnelse kan väl åtminstone inte skada.

U. B. Påminnelser gör jag mig nog sjelf — derforre kan du spare dina. Men hvad skall jag göra? Hvarfore hade min Oncle den capricen, at få där nolens volens vilja gifta bort mig?

NICL. Men i nådi' Herrns ställe hade jag åtminstone frågat, hvem han utkorat til min ægte maka.

U. B. Har jag då inte gjort det? Men menar du han ville nämna henne? — Föreställ dig då, hvad det lär vara för en Rosimunda! Sikkert en gammel illuminerad Comtesse, som behöfver köpa sig en man; men min person är ingen handelsvara och mit hjerta ingen antiqvarius.

NICL. Det är likväl obegripligt, at nådi' Herrn, som så mycke har varit med i verlden, så lite känner moderna. — Jag, som bara haft tilfälle at på långt håll betrakta dem, har ändå på mit enfaldiga vis lært en hel hop — och jag kan förfäkra nådi' Herrn, at det beständigaste mode

mode jag känner, är, at vid Giftas sälja sin egen person eller köpa en annans — Men hjertat har jag vid sådana tillfällen knapt hört talas om — och nådi' Herrn vet, at jag inte är bland de yngsta mer. — Det måtte ha förtretat den gamla Herrn likväl, at nådi' Herrn få incognito recom-menderade sig.

U. B. Utan tvifvel; men han blir väl god igen. Jag känner min Oncle. Han tycker om genie-strek. Och desu-tom förböd han mig ju sit hus — borde jag då inte, som en lydig brorson, efter-komma hans befallning?

NICL. Men jag är bara rädd före, at nådi' Herrn hållit sig alltför nära efter bokstafven.

U. B. Ja ser du, det har jag lärt af Advocaten i *Enleverade Älskaren*, och af mången bland våra egna herrar lagkloke. Om inte just lagstiftarens *mening* alltid träf-fas, det kommer inte aldeles så noga. — Men säg mig, har du fått någon närma-re underrättelse om egaren af detta gods?

NICL. Åh ja, nådi' Herre! — Gref-ven och Grefvinnan äro bägge något til åren. Den unga Damen, som nådi' Herrn säg i går, är deras enda dotter, och blir en gång ofantligt rik.

U. B. Bravo! Föräldrarne gamla, deras dotter vacker och rik — det är en god början!

NICL. Den passerar; men slutet, nådi' herre, slutet! —

U. B. Nå, slutet?

NICL. Tänk om man skickade bort oss med en lång näsa!

U. B. Bah! få kan man vifst inte bemöta Baron Liljendal!

NICL. Det är väl, nådi Herre; men huru ska vi bevifa, at vi ä' Baron Liljendal? Nådi' Herrn torde väl medge mig, at vårt fätt at presentera oss här just inte är det brillantaste. Om vi ändå komme med gästgifvarkjuts och på en bredkärra! Men til fots!

U. B. Det är fant, vi se ut som et par emigrerade Genier, som vilja ge ut sin resa på trycket, för at kunna lefva, medan vi fortsätta henne.

NICL. Och Grefven kunde tro, at vi komma för at begära prenumeratien, och med all höflighet visa oss på dörren. — Jag förfäkrar nådi' Herrn — at resa til fots, må vara en förträfflig upfinning; ty den kommer från England, och allt hvad som är utländskt, är förträffligt. Men då jag så där med nådi' Herrns och min egen garderobe på ryggen kånkar bak-

bakefter nådi' Herrn i solhettan, så önskar jag likväl mången gång, at Engländarne vore där pepparn växer. Ty man må säga hvad man vil, i en beqväm resvagn refer man ändå lite beqvämare.

U. B. Har du inte snappat op någonting, som kan ge oss någon idé om gamla Herrskapets lynne?

NICL. Grefven är en gammal munter Herre, somöker at göra sit vistande på landet så behagligt han kan. Han har låtit alla gosfar och flickor i byn lära sig dansa. Hans Betjenter förstå alla något musik. Han ger små högtidligheter, bondbröllop, slätteröl, concerter, fyrverkerier och illuminationer. Men i synnerhet är han en stor theatervän. Så snart någon flyttande Theatertrupp passerar här förbi, låter han genast invitera den til sig, och tar den under sin protection — och man ger spectakler i hans hus med mera förmån för Truppen, än i mången småstad.

U. B. Hör, Niclas, jag har et excellent infall. — Det stöter väl på något för mycke genie, men —

NICL. Åh lappri! Folk, som refa til fots, kan inte ha för mycke af det slaget! Låt höra, nådi' Herre!

U. B. Hvad menar du, om vi gåfve ofs ut för relände Aktörer?

NICL. Det vore just inte så illa!

U. B. Men förstår du dig något på dylikt?

NICL. Jag? Om den frågan komme från någon annan än nådi' Herrn, så skulle hon kunna förolämpa mig. Jag svarar före, at jag skall göra mit handtverk heder. Jag skall skrika så mycke jag orkar, vränga kroppen i alla möjliga positioner, och prata så mycke perfilja jag hittar på. Jag har sett mycke spectakel jag, må nådi' Herrn tro. Grefven skall applaudera, at han skall känna't åtta dar efter i fingarne.

U. B. Lät ofs då inte förlora tiden. Den där Juden, som tänker hvila öfver et par dar på gästgifvargården, skall göra ofs en réel tjenst. Jag har sett et par gamla klädningar hos honom, som pasla förträffligt til vår operation. Om det bara fört lyckas ofs, at bli introducerade hos Grefven, så skall jag nog få tilfälle at uptäcka mig för hans dotter. Allons marche! (*De gå.*)

FJERDE SCENEN.

LISA (*allena.*) Bravo, mina Herrar!
Bravo! — Man må säga hvad man vil,
så

få har det ändå ibland sin nytta med sig, at lysna lite. — Alltså, Baron Liljendal var det! Just den samma, som skall gifva sig med min Fröken! Nå det skall bli en glädje, när jag berättar henne det! Litet förgapat sig har hon redan. — Men lustigt nog är det här likväl! Den här Baronen vil rymma lång väg från sin tillämnade fästmö, och rymmer directe i hennes armar. Af et sådant exempel fyns det tydligt, at ingen kan undgå sit öde. — Tyft! där kommer hon! Ja, jag trodde väl, jag, at nyfikenheten inte länge skulle unna henne fred i sina rum.

FEMTE SCENEN.

LISA. FRÖKEN.

FRÖKEN. Men säg mig, Lifa, hvar håller du til så länge?

LISA. Jag, nådi' Fröken? (*pekar åt den busken, där hon stått och lyssnat*). Jag höll til där borta.

FR. Jag har väntat på dig med mycken otålighet.

LISA. Med mycken otålighet? Hvilken ära för nådi' Frökens ödmjukaste tje-
narinna! Jag hade aldrig vågat förestäl-
la mig, at min ringa person vore för nå-
di'

di' Fröken få nödvändig! Men hvad har då min nådi' Fröken at befalla?

FR. Har du då glömt din commision — du vet väl — angående den där främmande Herrn?

LISA. Angående den där främmande Herrn? — Ach ja! nu besinnar jag mig! — Säg mig, nådi' Fröken, den där främmande Herrn ligger Er väl aldeles inte om hjertat?

FR. Om hjertat? Hvarföre skall han juft ligga mig om hjertat?

LISA. Åh, jag tänkte bara — efter nådi' Fröken få gärna vill veta hvem han är.

FR. Lite nyfikenhet, ingenting vidare! Jag förläkrar dig!

LISA. *Ingenting* vidare? Hm! Det är en svaghet, som man är van at förlåta hela vårt kön. — I förtroende, nådi' Fröken: Våra främlingar ha varit här.

FR. (*listigt.*) Här? Har du talt med honom?

LISA. Nej, men jag har hört honom tala. Jag tog mig den oskyldiga friheten at lysna lite bakom den där bufsken.

FR. Nå, skynda dig! Hvad har du hört?

LISA.

LISA. Allehanda — ditt och datt — men juft ingenting, som kunde löna mödan, at berätta. Han talte, til exempel, om en refande Jude, som han ville köpa gamla kläder af.

FR. Om en Jude, som han ville köpa gamla kläder af?

LISA. Helt vifst! Det kallar jag ändå en älskare, som förstår at göra sin charge heder!

FR. Jag ber dig för alt i verlden, Lifa, tala inte mera om honom! Losfa som jag aldeles inte sagt något.

LISA. Men hvad felar då nådi' Fröken få hastigt?

FR. At köpa gamla kläder af en Jude!

LISA. Är det ingenting annat, som oroar nådi' Fröken? Ja du store Sanct Anton kortmålare! Om man skulle *springa* för alla, som låta equipera sig af *Judar*, så fick man inte gå tvärt öfver gatan en gång. — Vet nådi' Fröken, jag har sett honom på helt nära håll. En vacker karl är han, det är vifst det.

FR. Ja, det har jag ockfå sett. Eljest hade han i går ej väckt så mycken upmärksamhet hos mig.

LISA. Men jag tyckte, at vänstra höften var något lägre, än den högra.

FR.

FR. Då har du tyckt mycke galet. Han är ganfka väl växt.

LISA. Hans ögon förekomma mig något matta —

FR. Då lär han öfver natten inte ha fofvit väl. I går märkte jag, at hans ögon hade mycken eld.

LISA. Och hans ben — jag vil juft inte säga at de ä' krokiga; men lite hjulbent tycktes han vara.

FR. Du är inte klok! Skall då et karl-ben stå op och ner likfom en käpp?

LISA. Men at han har löshår, det vil jag slå hvad om, så mycke Fröken behagar.

FR. Hvad håller du? Man behöfver ju bara två fundera ögon, för at se —

LISA. At det är något mer än nyfikenhet, som förfört nådi' Fröken, at så noga bese honom — Ha ha ha!

FR. Hvad skulle det väl då vara?

LISA. Ja, om inte Fröken fjelf vet det — mig är det inte bekant. — Karl'n är vacker, det kan ingen neka — Bara han inte köpt sin garderobe af Juden!

FR. Lifa, du är rätt obarmhärtig emot mig!

LISA. Men det besynnerligaste af hela historien är, at han heter — Baron Liljendal.

FR.

FR. Baron Liljendal?

LISA. Jag hörde Betjenten kalla honom så — och han måtte väl veta hvad hans herre heter.

FR. Baron Liljendal! Just så heter ju min af Pappa utkorade man.

LISA. Det förefaller ockfå mig lite besynnerligt.

FR. (*glad.*) Om det vore han, Lifa!

— Om det ändå vore han!

LISA. Men den där Juden!

FR. (*forgfen.*) Ach! den fatala Juden!

LISA. Alt det öfriga vore eljest rätt bra. Han talte ockfå om en Oncle — —

FR. Aldeles riktigt! Baron Liljendal har en Oncle, som kommit öfverens med min far om vårt giftermål.

LISA. Och den der Onclen, sa' han, har för någon kort tid se'n nämnt, at han tänkte gifta bort honom, men aldeles inte velat säga, med hvem.

FR. Ja, ja, den gubben har sina capricer! Jag känner honom!

LISA. Men nu har Baron, som man plår säga, inte velat köpa grisen i säcken —

FR. En mycke smickrande liknelse!

LISA. Förlåt ordspråket, nådi' Fröken, men så lyder det efter bokstaften

— Kort om godt: Baron har helt incognito

cognito recommenderat sig hos sin Oncle, för at slippa sin anonyma fästmö.

FR. Men, Lifa, det är inte beskedligt af honom, at han så där springer sin väg för mig. Är jag då så förskräckligt ful?

LISA. Det kan nådi' Fröken fråga honom sjelf, när Herrskapet bli bekanta.

FR. Det är sant, han känner mig ju inte! — Lifa, helt vist är det min tillämnade fästman!

LISA. Det är åtminstone mycke sanolikt. (*med något släpande ton*) Och hvad Juden angår, få — —

FR. Kommer du åter igen med den stygga Juden!

LISA. Kan Fröken gisfa, under hvad figur Hr. Baron ämnar börja sin bekantskap med oss?

FR. Skulle det väl falla honom in, at låna sig et annat namn?

LISA. Det vet jag inte; men en annan person tänker han låna sig. Hans betjent har af vår gamla Märten fått veta, at Grefven är en stor älskare af Theatern, och at Aktörer uppehålla sig här som oftast. Herr Baron och betjenten komma således at presentera sig som et par resande Comedianter.

FR.

FR. Som resande Comedianter?

LISA. Precist! Och i denna kvalitet behöfver Baron en klädning af Juden.

FR. (*glad*) Är det verkligen så, Lisa? Ser du, jag borde bli ond på dig, för det du plågat mig så länge.

LISA. (*kysjer hennes hand.*) Söta nådi' Fröken! gör inte det! Jag ville inte för hastigt ge nådi' Fröken del af min upptäckt, medan jag fruktade, at en altför stor glädje torde skada nådi' Frökens hälsa! Men nådi' Fröken säger ju aldrig et ord? Liten smula beröm tycker jag likväl at jag förtjent, för det jag spionerat så väl.

FR. Ja du har rätt! Jag bör verkligen berömma dig. Men jag tror själf at glädjen gjort mig lite förvirrad. — Se där kommer min nådiga pappa och mamma. Låt oss gå et par hvarf fram och åter i alléen. Jag måste hämta mig lite, innan jag kan vila mig för dem. (*Bägge gå.*)

SJETTE SCENEN.

GREFVEN och GREFVINNAN. En BE-
TJENT (*följer dem med tvänne koppar
Chocolade, dem han sätter på bor-
det, och går.*)

GREFVEN. Ni vet, min Grefvinna,
at jag är en stor älskare af fria luften.

B

GREFVIN.

GREFVIN. Jag ockfå, min Grefve!

GREFV. När jag tänker på — ha ha! — den tiden, då jag gjorde min cour hos Er! — ha ha ha! hur jag trofsade alla väder, och under bar himmel stod halfva nätterna nedanför Ert fönster! ha ha ha!

GREFVIN. Ja det är vifst, min Grefve, Ni var et mönster för alla älskare!

GREFV. Och Ni, min Grefvinna, et mönster för alla älskarinnor, ha ha ha! När Ni genom fönstret räckte mig Er lilla runda hand, ha ha ha! och jag kyfste de nätta fingerstumparna, ha ha ha! ach hur lycklig var jag inte då! ha ha ha!

GREFVIN. Bevars, min Grefve! Ni kommer mig just at rodna!

GREFV. Och när jag tänker efter hur längefe'n det var!

GREFVIN. Så förskräckligt längefe'n är det väl ännu inte.

GREFV. Jag är inte af det folket, som blygs för min ålder.

GREFVIN. Ockfå mig kan ingen förebrå, at jag vil vara yngre, än jag verkligen är, eller at jag inte gärna hör talas om min ålder.

GREFV.

REFV. Två år för sjuåriga kriget
var det, som . . .

REFVIN. Ert chocolate kallnar,
min Grefve.

REFV. (*dricker.*) Det var anno sju-
tonhundra femti'fyra . . .

REFVIN. Tycker Ni inte, at cho-
coladet är mycke sämre i dag än det
plär vara?

REFV. (*dricker.*) Jag mins det än-
nu, likfom det vore i går. Ni var då
för tiden — —

REFVIN. Hvad roa vi ofs med i
afton?

REFV. (*dricker.*) Ni var då för
tiden sexton år gammal. Jag ser Er än-
nu för mina ögon, huru intagande Ni
var i den där rosenröda klädningen!
ha ha ha!

REFVIN. Hm! lilla tok!

REFV. (*dricker.*) Sexton — Femti'-
fyra från nitti'åtta — —

REFVIN. Bråka då inte Er hjerna
med den där onödiga räkningen!

REFV. (*dricker.*) Gör fyrti'fyra,
och sexton därtill gör — —

REFVIN. Se där borta i alléen
kommer vår unga Comtesse! Jag vet,
at Ni håller obeskrifligt af henne.

GREFV. Och har jag inte orsak därtill? Hon är ju så lik Er, min Grefvinna, just som det vore Ni sjelf i Edra blomstrande dagar — ha ha ha!

GREFVIN. Ni har orätt, min Grefve! — Jag påstår at hon är lik Er.

GREFV. Ni är åltför god, min Grefvinna! åltför god.

GREFVIN. Hon är verkligen lik Er — det är min fulla öfvertygelse. Ockfå finner jag det ganska naturligt. Ni var ju alltid enda föremålet för min kärlek; det enda jag nånfin burit i mit hjerta.

GREFV. Ach, det vet jag! det vet jag!

GREFVIN. I fanning, hvad den ägta troheten angår — jag vil just inte berömma mig — men i våra förderfvade tider torde jag likväl i den punkten förtjena lite beundran.

GREFV. Jag har ockfå alltid beundrat Er, min Grefvinna! — och beundrar Er än i denna stund, ha ha ha!

SIJUNDE SCENEN.

DE FÖRRE. FRÖKEN och LISA.

FRÖKEN (*kysjer bågges händer.*)

GREFVIN. (*i det hon kysjer henne.*)
Go' morron, min dotter! du älskade bild
af

af din goda far! du enda frukt af vår ömhet! Var alltid så dygdig som din mor varit, och ännu är! — det är den välsignelse, mit moderliga hjerta ger dig. — Se huru det täcka barnet mognar sin tilkommande maka til mötes! — Nå, nå, slå inte ner ögonen så där! Det är ju vårt allmänna öde. — Men — à propos af hennes maka — När skall då hennes fästman egentligen komma?

REFV. Ach, min Grefvinna! jag önskade at Ni ej rört vid den strängen.

REFVIN. Hvarföre inte, min vän?

REFV. Medan — medan — medan han är lite förtämd, skall jag säga.

REFVIN. Ni förkräcker mig. Skulle väl Baron Liljendal inte honorera sit löfte? Det vore ju en gruslig skymf för vårt höga hus!

REFV. Långt derifrån, min Grefvinna, långt derifrån. Tag inte så illa vid Er! — Saken tör lätt vara hulpen. — Men jag fick i förrgår det här brefvet från gubben Liljendal, som är af följande innehåll: (*läser.*)

”En oförmodad och för mig högst obehaglig händelse förorsakar något dröjsmål i den öfverenskomna förbindelsen

B 3

”mellan

"mellan din dotter och min brorson. —
 "Den elaka gossen! - - - Innan kort tor-
 "de jag ega någon närmare uplysning. —
 (*Fröken och Liza vinka åt hvarann*) "I alla
 "fall råkas vi i öfvermorgon. Det öfriga
 "skall du få veta munteligen."

GREFVIN. Nå? vidare!

GREFVIN. Ja vidare står ingenting.

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. MÅRTEN. (*Straxt där-
 efter*) UNGA BARONEN och NICLAS.

MÅRTEN (*utbrister som oftast i skratt
 under det han talar, men undertrycker det
 alltid hastigt.*) Det står et par pulsluftiga
 karlar där ute, som vil ha den nåden,
 at göra sina hokuspokus för Hans Nåd.
 Jag vet inte om de spela ur taskan, eller
 om det bara ä' kommandanter; men konst-
 makare ä' det. — (*Han visar Johanna
 et par blanka riksdalrar, och sjöger jagta til
 henne:*) Nu vet jag hvad jag vet, jag.

GREFV. Lät dem komma in.

MÅRTEN. Kom in, go' herrar,
 kom in! (*går.*)

(*Unga Baronen och Niclas komma in. De
 dro löjligt klädde, och sjöga under en mängd
 djupa bugningar följande:*)

UNGA

UNGA BAR. Vi hafva den höga nåden, at i djupaste ödmjukhet — —

NICL. Och med respectablafte respect — —

U. B. Upvakta Ers Höggrefliga Nåde, och tilbjudå vår ringa talent —

GREFV. Välkomne, mina herrar! Utan tvifvel ä' herrarne Aktörer?

U. B. Til Ers Höggrefliga Nådes tjenst.

GREFV. Det är mig rätt kärt. — Min Grefvinna, vi ha ju för i dag ännu ej arrangerat någon luftbarhet?

GREFVIN. Inte få mycke jag vet. (Sagta) Sophie! den karln har et recommenderande anfigte.

LISA. Och den andra inte mindre, tycker jag, Ers Nåd.

GREFV. Hvad spela Ni då häldst för roler, mina herrar?

U. B. Jag spelar altid älskare.

GREFV. Aha! *Primo Amorofo!* — Och Ni?

NICL. Första och andra betjenten, förtrogne i com- och tragedier, bedröfvade och löjlige gubbar, ockfå i nödfall hjeltinnor, mödrar, naiva flickor och foubretter.

GREFV. Ni är då et univerfal-genie?

NICL. (*bockar sig.*) Skam och fägandes! — Jag har ofta i en och samma piece spelat tie, elfva roller, och alla med lika bifall.

GREFV. Ni ensam?

NICL. Jag ensam, Ers Höga Nåd — så ofta vi bägge spela en hel piece.

GREFV. Men hur kan det vara möjligt?

NICL. Ja — om det är möjligt — det vet jag så egentligen inte — men *sant* är det. Vi hjälpa oss så godt vi kunna. Alt hvad vi inte kunna spela, det fryka vi ut — och det kalla vi i konstens språk, at *förbättra en piece*.

GREFV. Men förlämnas inte sammanhanget vid en sådan förbättring?

U. B. Ach, med sammanhanget kommer det inte så noga. Det ges författare för Theatern, som skriva utan sammanhang, och de äro i synnerhet våra favoriter; ty deras piecer kosta oss minsta mödan at *förbättra*, och äro merendels de lyckligaste vid representationen, til och med i öfversättning. *Situationerna* äro det förnämsta. Dessa afgöra piecens lycka. Några klingande phraser och moraliska sentencer, här och där inkastade, bidraga ockfå inte lite at göra händerna rebelliska i våra parterrer; och bara man applauderar
bra,

bra, så ha Auctorn och Aktörn vunnit sit ändamål. Ers Höggrefliga Nåde vet väl, at när åskådarens händer äro fysfel-satte, så går alt bra. Hans hufvud fråga våra modernaste Auctorer inte stort efter, och våra Översättare ännu mindre; ty de ha fällan något sjelfve.

GREFV. Vet Ni hvad, mina herrar! Jag tycker så mycke om alfvarsamma piecer, i synnerhet tragedier. När man så där desperat lamenterar och sticker ihjäl hvarann på theatern, då må jag skratta mig aldeles förderfvad; ty jag vet, at altihop ändå är blott för ro skull. Det är bara skada, at sådana piecer merendels inte ä' mig långa nog. Jag skulle kunna sitta hela da'n och se på et sådant spektakel.

NICL. Åh, hvad det anbelangar, så hoppas jag at vi ska kunna upvakta Ers Nåd med tilräckligt långa piecer. Eller hvad menar Ni, kanirat?

U. B. (*som imedlertid vaxlat blickar med Fröken.*) Åh ja, Ers Nåd, det ges också rätt långa Auctorer.

NICL. Ja säkert flera långa än stora!

GREFV. Ha ha ha! Herrarne ä' också utom Theatern rätt qvicka, märker jag.

NICL. Qvickheten är ju vår födkrok,
Ers Höga Nåd.

GREFVIN. Vet Ni, mina herrar,
jag har en gång sett en piece — jag tror
han hette — Evakethel och Prins Schaudi,
och — af hvem var han nu igen?

NICL. Af fali' Profesfor Mesfenius.

U. B. Din åsna!

NICL. Herr Kamrat! — Urfägta
honom, Ers Höga Nåd. Jag spelar som
oftast hans betjent — derföre har han fått
den ovanan, at vara lite plump emot mig
ibland.

U. B. Befaller inte Ers Höga Nåd,
at se et lite prof af vår talent?

GREFV. Med nöje, om herrarne be-
haga.

U. B. Til exempel första scenen ur
en aldeles ny piece, som heter: *Den för-
klädde Älskaren*. Du kan väl din rôl?

NICL. Som vatn.

(*Bägge ställa sig i fonden. U. B. drar på
sig hvita glacerade handskar, och Niclas sätter
stora upslag på råcken af brokigt papper;
sedan framkomma bägge något närmare med
långsamma och pathetiska steg*)

U. B. (*med tragisk och vigtig action.*)
Ach, Moron! det är, ty värr! altför fant!
Jag är dödande kär!

NICL.

NICL. Dödande? Ach trösta ofs!
Och hvem är då föremålet, för denna o-
lyckliga låga?

U. B. En flicka, Moron! Ach, en
flicka! —

NICL. (*faller in.*) Hvad säger Ni? En
flicka! Det är ju förfräckligt!

U. B. Den behagligaste, den älsk-
värdaste flicka! En prydnad bland lit
kön! Men, ty värr! är min kärlek hen-
ne ej bekant!

NICL. Vore det då inte det rådli-
gaste, at först förtro henne ert hjertas
vådliga tilstånd, och höra hvad hon sä-
ger, innan herrn plågar sig så där fasligt?

U. B. Nej, det kan jag inte.

NICL. Hvarför' inte? Hon är väl
inte döf?

U. B. Ach nej! men kanske döf för
min klagan och eviga trohet, som jag så
gärna ville lägga för hennes fötter! —
Ach! hon är skön, som den i Floras
sköte nyfs utvecklade rosen —

NICL. (*infallande.*) Förlåt mig! —
"Den i Floras sköte nyfs utvecklade ro-
sen" — För tusand! Det var dråpligt
sagdt! Det skall jag inte glömma; touren
kommer väl til mig ockfå någon gång,
at säga så där herrliga saker. (*I det han
ser på Lija.*) Behagar herrn nu fortfara?

U. B.

U. B. Hon är täck, som en af Gracerne; hennes sköna ögon blixtra som diamanter; men ach, Moron, jag fruktar, hennes hjerta är för mig också en diamant.

NICL. Ah, det vore förträffligt! Då hade vi i nödfall någonting at fätta i pant.

U. B. Skämta inte, Moron, skämta inte! Jag uthärdar ej längre detta qval! Jag måste upptäcka mig för henne. Därföre har jag under denna förklädning stulit mig in i detta flott. Och om jag nu, i trots af alla Argusögon, som här ophörligen bevaka henne, fäger, at jag lefver, andas och är til blott för henne — at mit hjerta slår blott för henne — at hon är enda föremålet för mina önskingar; tror du, at hon skall förstå mig?

NICL. Blif inte ond på mig, herre; men Er käresta skulle vara förbannadt dum, om hon då inte förstode Er.

U. B. Moron! Tala med mera respect om den dyrbaraste varelse under folen.

NICL. Jag fäger ju inte, at hon är dum, herre; jag fäger bara, at hon skulle vara dum. Vet herrn, det har gått mig på samma vis som herrn sjelf. Ni succar för en Prinsetsa, och jag för en Kammar-

Kammarmamsell. Jag har ännu ej sagt henne något; men jag tänker göra som herrn. Jag skall säga, at jag blott för henne andas, lefver, äter och dricker; och jag vil slå hvad med herrn, at den lilla snärtan skall förstå mig på min första vink; ty i dylika fall ha Kammarmamsellerna et fint förstånd.

U. B. Jag skall afbida första tilfalle, at få tala med henne utan vitnen, och at för henne yppa mit verkliga namn och stånd —

NICL. (*infallande.*) Jag förstår! Och jag är säker på at hon skall höra Er. Men Ni måste i tid höra op; ty väggarne ha ockfå öron, säger ordspråket — och mången vägg kan höra mer än han i förhand bör höra. (*Bägge bocka sig.*)

GREFV. Bravo, mina herrar! Det går ju excellent. Man ser, at Ni äro Er konst vuxne.

NICL. Bara et lite prof, Hans höga Nåd!

GREFVIN. Ni declamera ovanligt väl.

U. B. Vi ha ockfå på våra refor gifvit Declamationsconcerter: men nu, sedan mången af våra Auctorer fått det raseriet, at tjelfve föreläsa sina arbeten i manuscript; så har denna näringsgren blifvit oss affkuren; ty folket vore väl stora
narrar,

narrar, om de gånve ut pengar för någonting, som de kunna få höra för inte ufelt nog.

GREFV. Ser du, Sophia, af de här herrarne skulle du kunna lära något.

LISA. Det har ockfå fallit mig in, nådi' herr Grefve. — Ni ska veta, mina herrar, at vi ockfå roa ofs med at ofs emellan föra op små scener. Fröken spelar älskarinna och jag hennes förtrogna. Skulle inte herrarne vilja vara så goda, och ge ofs några lectioner?

GREFV. Ja, mina herrar, Ni skulle göra mig och min Grefvinna et nöje dermed. Spela til en början et par kärleks-scener med henne. Ni ska få se, at hon inte är utan talent. — Lät ofs ta til exempel, någonting ur en tragedie; ty det tycker jag mäst om. Det där (*hans scanderar*) Tralltalltalltallta, tralltalltalltalltallta har så mycket behagligt för mit öra.

U. B. Som Ers Höga nåd befaller. — Har nådi' Fröken kanske nyligen öfvat sig i någon röl?

FR. Åh ja, til exempel, *Philaide* i Tragedien *Codrus*.

LISA. Och jag spelar då *Elisinde*. Men en liten repetition torde väl först vara nödvändig.

GREFV.

GREFV. Det förtår sig! — Nå se det blir någonting för i afton! Mina herrar, jag recommenderar min dotter hos Er. Gör det bästa Ni kunna — Kom, min Grefvinna; lät oss då inte hindra dem. Om Ni befaller, få spatsera vi en stund här i trädgården. (*Går med Grefvinnan.*)

NIONDE SCENEN.

DE FÖRRE, *utom GREFVEN och GREFVINNAN.*

(*U. B. och Niclas stå några ögonblick helt stumme, och se på Fröken och Lisa.*)

LISA. Nå, mina herrar, hvarföre få tyfte?

NICL. Ser hon — et sådant spel kalla vi i konstlens språk *jeu muet* — och det gör mången gång en excellent verkan. Betrakta bara de där blickarne! Och de där nu igen! (*han ser ömsom på U. B. och Fröken.*) Gamla Herrn har rätt — Nådi' Fröken förräder verkligen talent. Jag svär, at en enda blick af henne säger mer, än ofta et helt ark i våra ny-modigaste dramer. Och hon, mit lilla hjerta, skulle inte hennes täcka ögon behaga säga mig något ockfå?

LISA.

LISA. Mina ögon löpa aldrig med fqvaller.

U. B. Min Fröken! kan Ni väl förlåta mig denna lilla lift? (*fattar hennes hand.*)

LISA. Förlåt mig, min herre, var det et ställe ur Codrus?

NICL. Nej, det är ur hans egen composition.

LISA. Hans egen composition? Hur heter den piecen? Är det en tragedie eller comedie?

NICL. Det kommer an på Fröken. Men få grym må hon väl inte vara, at hon bringar sin tilbedjare til förtviflan och döden?

U. B. Skulle Ni väl vara i stånd därtil, älskvärda Sophia?

FR. I fanning, jag — Jag vet inte — —

U. B. Jag är inte hvad Ni tror mig vara.

LISA. Det vore inte bra, om herrn inte vore hvad *vi* tro honom vara.

U. B. Inte bra?

LISA. Nej för ingen del! Ni inbillar Er väl, at vi tro Er vara hvad Ni ger Er ut före?

U. B. I denna figur — —

LISA.

LISA. Figuren är heller inte så galen; men vi hålla ofs ändå mer til det väsentliga. Vet Ni, ofs emellan sagdt, vi tro Er vara en Baron, och til och med en Baron Liljendal.

U. B. Kan du häxa, flicka?

LISA. Lite til husbehof; men *lyf*na ändå bättre. — Nu torde herr Baron medge, at det vore aldeles inte bra, om Ni inte vore hvad vi trodde Er vara. Ser herr Baron, alting har sina *orsaker* här i verlden.

U. B. Jag är då förrådd? — Men, min sköna Fröken, Ni fåger ingenting?

FR. Herr Baron — om —

LISA. Om hon kunde säga något, vil hon säga. Det står inte alltid i ens magt at tala, herr Baron. Det har *ockfä* sina orfaker.

U. B. Ni förlåter mig väl — —

LISA. At Ni är Baron Liljendal? Det svarar jag före; ty det har sina *flora* orfaker.

NICL. Och mig förlåter hon väl ockfå, min sköna jungfru, at jag är herr Baron Liljendals betjent?

LISA. J—a, det måste jag först befinna mig på.

NICL. Hvarföre det då?

C

LISA.

LISA. Jo — om jag förlåter honom, kunde det ockfå ha fina orsaker. — Men se där komma Grefven och Grefvinnan utåt alléen hit tillbaka. Fort, någonting ur Codrus! Herr Baron börjar; vi ska nog falla in.

U. B. Om det ockfå skulle kosta mit lif, få vet jag intet ord.

FR. Inte jag heller.

LISA. Se här är piecen. Låt oss spela den scenen, där Medon tar affked af Philaide. Och på det herr Baron må spela rätt naturligt, vil jag underrätta herr Baron, at Fröken är fästmö.

U. B. Fästmö?

LISA. Ja vilst!

U. B. (*med bäsuvande ton*). Är det sant, min Fröken?

FR. (*i en stum förlägenhet*).

LISA. Det må väl jag veta; jag är ju hennes förtrogna. — Men Herrskapet kommer närmare! Fort, fort: "Så var mit bröst bestämndt" —

U. BARON.

Så var mit bröst bestämndt, alt detta qual at lida!
Så skall mit ödes skick mig skilja från din fida!

NICLAS (*gråter*.)

Så är det ändå sant? Han skiljs vid hennes fida?
Mit hjerta spricka må, jag mig ihjäl vil qvida!
Af sorg jag hänger mig, fastän det skulle fvida.

FRÖ.

FRÖKEN.

Jag dig ej mer skall se?

U. BARON.

Dig skall jag evigt fly?

Blott uti grafven ej din saknad mig skall bry!

FRÖKEN.

Det är til afsked tid —

LISA.

Åh nej då! Det skall jag säga. Jag är ju Elifinde!

Det är til afsked tid!

U. BARON.

Mit öde jag då följer!

Jag bäfvar! Hvilken natt min själ i fasa böljer!

Mit blod förbyts til is, och hämmas i sit lopp!

LISA.

At pina honom mer, J Gudar, hören op!

Jag ej hans qual kan se, mit mod mig öfvergifver!

(Hon lutar sig mot Niclas).

U. BARON.

O du, min Philaide! Din Medon jag förblifver!

Farväl! Far evigt väl!

FRÖKEN.

O, Medon! o min vän!

U. BARON.

Ack denna öma blick! ack! hvarför säg jag den?

NICLAS.

Aj, aj min herre dör! Och jag? jag lefver än?

Ack, söta Lifa, du, en knif uti mig rämn!

TIONDE SCENEN.

DE FÖRRE. GREFVEN och GREFVINNAN,

(hvilka imedlertid kommit närmare. Sedan GAMLA

BARON LILJENDAL.

GREFVEN *(klappar händerna)*. Bravo, mit herrskap, bravo!

C 2

LISA.

LISA. A! så nådi' Herrn skrämde mig!

GREFV. Det går väl öfver, Lisa, det går väl öfver. Min Grefvinna och jag, vi kunde inte hålla oss; vi ville stjåla oss til at lysna lite på Er repetition. — Men vidare nu, vidare!

LISA. Scenen var just slut, när nådi' Herrskapet kom.

GREFV. (*ser in i scenen åt andra sidan*) Aaah, se där kommer min gamla vän Liljendal! Välkommen, hjertligen välkommen!

GAMLA BARON (*complimenterar Grefven, Grefvinnan och Fröken*).

U. B. (*til Niclas*). För tusan! min Oncle! Hvilken fördömd händelse!

NICL. (*til U. Bar.*) Kanske tvärtom ockfå. Lät oss bara fundera med gubbarna. — (*til Grefven*) Om Ers höga Nåd tillåter, så ska vi föra op en scene af vår egen fabrik. Den är til hälften rörande och til andra hälften comisk, och föreställer huru en Oncle träffar sin brorson på et ställe, där han inte förmodar, och huru denna Oncle — Ja, Ers höga Nåd får väl sjelf se hur det går til. (*Han ger U. B. en vink at stiga fram*).

U. B. Ach, min Oncle! kan jag hoppas förlåtelse?

G. B. (*som imedlertid talt med Grefvinnan och Fröken, vänder sig hastigt om, i det han igenkänner sin brorsons röst*.) Hvad hör jag? Hvad ser jag? Är det verkligen du, Carl?

GREFV. Hvad? Spelar du ockfå med?

G. B. (*utan at höra på Grefven*). Men säg mig, hur i all verlden kom du hit?

U. B. (*kastar sig til hans fötter*). Förlåt, min Oncle! förlåt!

G. B. Från mina ögon, otacksamme! Jag vil aldrig mera se dig.

GREFV.

REFV. Ha ha ha! Nej se bara, huru naturligt han gör det på sina gamla dar!

G. B. At på et sådant sätt smärta din gamla Oncle, som varit så öm om din välfärd liksom din egen far!

REFV. Men säg mig, kära Bror! har du länge drifvit det där handtverket?

G. B. Hvad för handtverk?

REFV. At spela comedier! Charmant gör du din sak — det måste man lämna dig!

G. B. Du är väl inte klok! Hvem spelar här comedie? (*til Unga Bar.*) Ser du, där står flickan, som jag ämnat dig. — Hvad tycker du? Har du något skäl at vara missnöjd med mit val? He?

U. B. (*springer hastigt op*). Oncle! vågar jag tro mina öron?

G. B. Ser jag väl ut, som jag skulle skämta med dig? — At på et sådant sätt löpa sina färde, liksom jag vore din tyrant! — Men lika mycket, för at visa dig, at jag inte är det, vil jag denna gången til Fröken Sophia öfverlemnna min rätt at straffa dig. Min Fröken, afgör hans öde!

REFV. Hvad? Skall min dotter också spela med?

G. B. Ni slår ned era ögon? Jag vet ungefär hvad sådant plår betyda. Kom hit kära bror! (*Han fattar Grefven vid handen*). Din välsignelse!

REFV. Jag också? Nej bror, jag är för gammal til Aktör. Jag skulle bära mig altför vänsterhäändt åt.

G. B. Men säg mig, hvad menar du med ditt besynnerliga prat om Aktörer och Comedier?

REFV. Jag menar, at du spelar en Comedie.

G. B. Hur fan kommer du på en så orimlig mening? — Ser du, det här är min brorson, som jag ämnat til din dotters man.

REFV.

REFV. Den där?

G. B. Ja vist, den där. Han ser nu ut som en narr, men är ändå en förnuftig karl, fast han den här gången inte burit sig mycke klokt åt mot sin Oncle.

REFV. Men huru kommer han på det infallet, at som resande Aktör — —

U. B. Kärleken, Herr Grefve — —

G. B. Så få? Då torde väl också Fröken ha liten del deri? — Så mycke bättre! Det narraktiga upåtaget blir då vackert i Familjen. — I vår ungdom voro vi heller inte bättre, kära bror!

REFV. Sant nog, kära bror, sant nog! — Nå, efter det är ert alfvare, så skall jag väl spela med, kan jag tänka. *(han lägger Frökens hand i U. Barons).* Se så nu då, mina barn! Spelen nu med hvarann livvets lustspel, tils äntligen, sedan Ni tröttnat vid Edra roler, döden förändrar scenen! — Vet du, kära bror, jag tycker om det där infallet af din brorson. Sådana där små oskyldiga påfund ha alltid roat mig.

NICL. Om så är, kunde jag också tör hända upvakta nådi' Herr Grefven med et dylikt, i fall inte Lifa har något däremot.

REFV. Hm! At spela Comedier, det plär hon inte länge låta truga sig til.

LISA. Det är sant nog, Hans Nåd! Men hittils har jag alltid fört läst öfver mina roler, och därtil fordras tid. Men då det här *(pekar på Fröken och Baron)* går så bra, och efter Hans Nåd tillåter, så vil jag också försöka at spela åtminstone slutet af en Comedie — inpromptu. *(Hon räcker i detsamma Niclas sin hand, och rideaun faller.)*

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

